

**ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΤΟΜΩΝ ΚΑΙ ΟΜΑΔΩΝ
ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ**

ΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΟΥΜΕΝΟΙ

Ο έποικος-κάτοικος-κληρούχος

Ο στρατιώτης, ο μισθοφόρος

Ο επαγγελματίας καλλιτέχνης ή αθλητής

Ο έμπορος, ο ναύκληρος

Ο γιατρός

Ο ρήτορας, ο φιλόσοφος

Πρεσβευτές, θεωροί

Προβλήματα σχετικά με την στέγαση των στρατιωτών

P.Hall. I στ. 166-171 = Select Papyri 207, μέσα 3^{ου} αι. π.Χ.

βασιλεὺς Πτολεμαῖος Ἀντιόχῳ χαίρειν. **περὶ τῆς σταθμοδοσίας τῶν στρατιωτῶν** ἀκούομεν πλείω τινα **βίαν γίνεσθαι τὰς καταλύσεις** παρὰ τῶν οἰκονόμων οὐ λαμβανόντων, ἀλλὰ αὐτῶν εἰς τὰς οἰκίας εἰσπηδόντων τοὺς ἀνθρώπους ἐγβάλλοντας βίαι ἐνοικεῖν. σύνταξον οὖν, ὅπω[ς] τοῦ [λ]οιποῦ μὴ γίνηται τοῦτο, ἀλλὰ μάλιστα μὲν αὐτοὶ **στε[γ]αγομείσθωσαν**. εἰ δὲ ἄρα δεῖ αὐτοῖς σταθμοὺς δίδο[σθ]αι π[α]ρὰ τῶν οἰκονόμων, διδότωσαν α[ὐ]τοῖς τοὺς ἀναγκαίους, καὶ ὅταν ἀπολύωνται ἐκ τῶν [στ]αθμῶν, ἀναποιή[σ]αντες **ἀφιέτωσα[ν] τοὺς σταθμοὺς** καὶ μὴ καταλ[ι]πέτωσαν, ἕως ἂν πάλ[λ]ιν παραγένωνται, καθάπερ νῦν ἀ[κο]ύο[με]ν γίνεσθαι.

- Ο βασιλιάς Πτολεμαίος χαιρετίζει τον Αντίοχο. Σχετικά με τη διαμονή των στρατιωτών, ακούμε ότι χρησιμοποιείται κάποια αδικαιολόγητη βία, καθώς δεν δέχονται κατάλυμα από τους οικόνομους, αλλά εισβάλλουν οι ίδιοι στα σπίτια και διώχνοντας τους κατοίκους τα καταλαμβάνουν με τη βία. Δώστε λοιπόν διαταγές να μην γίνεται αυτό στο μέλλον- αν είναι δυνατόν, ας εξασφαλίσουν οι ίδιοι κατάλυμα, αλλά αν πράγματι είναι απαραίτητο να τους δοθούν καταλύματα από τους οικόνομους, ας τους δώσουν αυτοί ό,τι αυστηρά απαιτούν. Και όταν αναχωρούν από τα καταλύματά τους, ας τα παραδίδουν αφού τα τακτοποιήσουν και ας μην τα αφήνουν ως δικά τους μέχρι να επιστρέψουν, όπως ακούμε ότι κάνουν τώρα- γιατί φαίνεται ότι όταν φεύγουν τα παραχωρούν σε άλλους ή σφραγίζουν τα δωμάτια πριν φύγουν.

ΕΡΓΑΛΕΙΑ

που ΒΟΗΘΟΥΝ ΤΙΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ

ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ και ΤΙΣ ΔΙΚΤΥΩΣΕΙΣ

Χορήγηση προνομίων σε άτομα ή σε ομάδες που προς διευκόλυνση της μετακίνησης ή της μετεγκατάστασης

- Προξενία
- Ασυλία
- Ισοπολιτεία
- Ατέλεια, ισοτέλεια
- Χορήγηση πολιτικών δικαιωμάτων

Προνόμια σε πρεσβευτή των Σελευκιδών
IG XII 5, 715, α' μισό 3^{ου} αι. π.Χ.

ἐπὶ — — —] ἄρχοντος, μηνὸς Ἀρτεμισιῶνος, Εὐ[τ]ύχεω τῶμ
πρυτᾶ[νεων]

[...]λα προεδρεύοντος, Χαιρέου γραμματεύοντος, Θεότιμος Φιλ[αγά]-
[θου εἶπεν]· ὑπὲρ ὧν τῆμ πρόσοδον ἐποίησατο Ἀριστοφῶν Δημοσθένου
δεδό[χθαι]

[τεῖ βουλεῖ] καὶ τῶι δήμωι· Δρόμωνα Φανοδήμου **Βαβυλώνιον**
πρόξενον καὶ εὐεργέτη[ν]

5 [εἶναι τῆς] πόλεως τῆς Ἀνδρίων, **καὶ εἶναι αὐτῶι πρόσοδοι πρὸς**
τῆμ βουλήν καὶ τὸν δ[ῆ]-

[μον, ἐάν τ]ου δέηται, πρώτῳ μετὰ τὰ ἱερά, καὶ δίκας προ[δίκου]ς,
καὶ ἐμ πολέμῳ εἰρήνη[γ] κ[αὶ]

[ἐν σύλοι]ς ἀσυλίαν· τὸν δὲ γραμματέα τῶμ πρυτάνεων
ἐπιμεληθῆναι ὅπως

[ἡ γνώμη] ἤδη ἀναγραφεῖ εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, τὸ δ' ἀνάλωμα
τὸ γενόμε-

[νον εἰς τῆ]ν ἀναγραφὴν δοῦναι τοὺς ταμίας ἀπὸ κοινῆς διοικήσεως.

Όταν άρχοντας ήταν..., τον μήνα Αρτεμισιώννα, και πρόεδρος των πρυτάνεων ήταν ο Ευτύχεως, γραμματέας ο Χαιρέας, ο Φιλότιμος, γιος του Φιλάγαθου, είπε' σχετικά με όσα ζήτησε προσερχόμενος ο Αριστοφών, γιος του Δημοσθένη, να αποφασίσουν η βουλή και ο δήμος να είναι ο Δρόμων, γιος του Φανόδημου από την Βαβυλώνα πρόξενος και ευεργέτης της πόλης των Ανδρίων και να έχει πρόσβαση στη βουλή και στον δήμο, αν κάτι χρειαστεί, πρώτος μετά τις ιερές υποθέσεις, και να έχει προτεραιότητα στα δικαστήρια και στον πόλεμο να χαίρει ειρήνης και στην ειρήνη ασυλίας. Και ο γραμματέας των πρυτάνεων να φροντίσει ώστε αυτό το ψήφισμα να αναγραφεί στο ιερό του Απόλλωνα και το έξοδο για την αναγραφή να το δώσουν οι ταμίες από τον λογαριασμό της κοινής διοίκησης.

Προνόμια σε ξένους στρατιώτες
Λιλαία Φωκίδας, *FD III 4, 133*, περ. 208 π.Χ.

θε[οί. τύ]χαι ἀγαθαῖ.

ἐπειδὴ ο[ί] ἀποσταλέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀτ<τ>άλου ἐπὶ τὰν
φυλα[κὰν]

[τ]ᾶς πόλιος τῶν Λιλαιέων οἱ στρατιῶται καὶ ἀγεμόνες οἱ μετὰ
Θρασ[υμάχου ἀπο]-

σταλέντες τ[ά]ν τε πόλιν δι[ε]φύλαξαν

ἔδοξε τᾶι πόλει τῶν Λιλαιέων·

τόν τε ἀγεμόνα Θρασύμαχον καὶ το[ὺ]ς μετὰ αὐτοῦ

στρατιώτας καὶ ἡγεμόνας τοὺς ἐλθόντας ἐπὶ τὰν φυλακὰν τᾶς πόλιος

<προξένους> εἶμεν <καὶ> εὐεργέτας τᾶς πόλιος· ὑπάρχειν δὲ αὐτοῖς
καὶ ἰσοπολιτεῖ-

αν καὶ ἀσυλίαν καὶ πολέμου καὶ εἰράνας καὶ τὰ λοιπὰ πάντα ὅσα
καὶ τοῖς ἄλ-

10 λοις προξένοις καὶ εὐεργέταις·

Θεοί. Αγαθή τύχη.

Επειδή όσοι εστάλησαν από τον βασιλέα Ἄτταλο (ενν. τον Ἄτταλο Α΄) για τη φρούρηση της πόλης των Λιλαιέων, οι στρατιώτες και οι αξιωματικοί τους μαζί με τον Θρασύμαχο, διαφύλαξαν την πόλη μαζί με το θείο και με τους πολίτες και συμπεριφέρθηκαν σωστά και δίκαια. Αποφάσισε η πόλη των Λιλαιέων, ο επικεφαλής Θρασύμαχος και οι στρατιώτες και αξιωματικοί τους που ήρθαν μαζί του για να προστατέψουν την πόλη να είναι πρόξενοι και ευεργέτες της πόλης και να έχουν ισοπολιτεία και ασυλία και στον πόλεμο και στην ειρήνη και όλα τα υπόλοιπα (ενν. προνόμια) που δίνονται στους άλλους πρόξενους και ευεργέτες.

Προνόμια σε μισθοφόρους της πόλης
Φαναγόρεια Εύξεινου Πόντου, SEG 41, 625, 87 π.Χ.

Βασιλεύοντος Μιθραδάτου Εὐπάτορος. ἔτους ις',
Φαναγοριτῶν ἡ βουλή καὶ ὁ δῆμος *τούς ἀπὸ ξέ-
νης στρατιώτας ἐπολιτογράφησαν διὰ τὸ ἐκ χρό-
νων ἱκανῶν συνστρατεύσασθαι καὶ πεποιηκέναι
πᾶν τὸ δίκαιον καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς πᾶσι φιλικῶς καὶ εὐ-
νόως ἐσχηκέναι πρὸς τὴν ἑαυτῶν πόλιν· καὶ ἔδω-
καν αὐτοῖς τὰ φιλόανθρωπα ταῦτα* ἐφ' ᾧ πολιτι-
κὸν τὸ γεινόμενον μὴ διδῶσι μηδ' *ἐπισκῆνωσιν*
μηδ' *ἐπίθεσιν* καὶ *ἀνείσφοροι* πάντων καὶ *ἀλε[ι]-
τούργητοι* παντὸς πράγματος πλὴν πα[νδῆ]-
μου στρατείας. ἔστω δὲ αὐτοῖς ἔκπ[λους]
καὶ εἴσπλους.

Κατά τη βασιλεία του Μιθριδάτη Ευπάτορα, το έτος 210 [η αρίθμηση ισ έτος = 210 γίνεται πάνω σε ένα χρονολογικό σύστημα που ξεκινά στην περιοχή του Πόντου το 297 π.Χ., επομένως το 210 αφαιρείται από το 297 και φτάνουμε στο 87 π.Χ.], η βουλή και ο δήμος των Φαναγοριτών **ενέγραψαν ως πολίτες τους ξένους στρατιώτες**, επειδή αυτοί για μεγάλο χρονικό διάστημα εκπλήρωσαν μαζί τους στρατιωτικές υπηρεσίες και συμπεριφέρθηκαν σύμφωνα με το δίκαιο με κάθε τρόπο και σε όλα τα υπόλοιπα υπήρξαν φιλικά και ευνοϊκά διακείμενοι προς την πόλη τους. Και τους παρείχαν τα εξής **προνόμια**: να μην καταβάλλουν τέλος πολιτογράφησης ούτε ενοίκιο κατοικίας ούτε (έκτακτους;) φόρους και να είναι απαλλαγμένοι από κάθε εισφορά και λειτουργία εκτός της γενικής επιστράτευσης και ελεύθεροι να ταξιδέψουν από και προς την πόλη.

Ἐγκτησις σε Κύπριους εμπόρους
Πειραιάς, IG II² 337, 333/2 π.Χ.

ἐπὶ Νικοκράτους ἄρχοντος ἐπὶ τῆς Πανδιονίδος δευτέρας πρυτανείας· τῶν προέδρων ἐπεψήφισεν Φανόστρατος Φιλαίδης· ἔδοξεν τῶι δήμωι·
Λυκοῖργος Λυκόφρονος Βουτάδης εἶπεν· περὶ ὧν οἱ ἔμποροι οἱ Κιτιεῖς ἔδοξαν ἔννομα ἰκετεύειν αἰτοῦντες τὸν δῆμον χωρίου ἔγκτησιν ἐν ᾧ ἰδρύσονται ἱερὸν Ἀφροδίτης, δεδόχθαι τῶι δήμωι **δοῦναι τοῖς ἐμπόροις τῶν Κιτιέων ἔγκτησι[ν] χ[ω]ρίου ἐν ᾧ ἰδρύσονται τὸ ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης** καθάπερ καὶ οἱ Αἰγύπτιοι τὸ τῆς Ἰσιδος ἱερὸν ἰδρυνται.

- Όταν ήταν άρχοντας ο Νικοκράτης, κατά την δεύτερη πρυτανεία, της Πανδιονίδος φυλής, εκ μέρους των προέδρων έθεσε το ζήτημα προς ψηφοφορία ο Φανόστρατος από το δήμο Φιλαϊδών. Ο Δήμος αποφάσισε· ο Λυκούργος, γιος του Λυκόφρονα, από τον δήμο Βουτάδων έκανε την εισήγηση· σχετικά με το νόμιμο κατά τους Κιτιείς εμπόρους αίτημά τους, να τους παραχωρήσει ο Δήμος το δικαίωμα κατοχής γης, στην οποία θα ιδρύσουν ιερό της Αφροδίτης, να αποφασίσει ο Δήμος· **να παραχωρήσουν στους Κιτιείς εμπόρους έκταση γης, όπου θα ιδρύσουν το ιερό της Αφροδίτης, όπως ακριβώς και οι Αιγύπτιοι έχουν ιδρύσει το ιερό της Ίσιδας.**

Προνόμια σε ποιήτρια επών από τη Σμύρνη
Λαμία, IG IX 2, 62, περ. 218-217 π.Χ.

ἀγαθαὶ τύχαι· ἔδοξε [τᾶι πόλει] τῶν Λαμιέων· ὃ ἐπειδὴ
Ἀριστο[δ]άμα Ἀμύντα Ζμυρναία ἀπ' Ἰω[νίας] ποιήτρια ἐπ[έ]ω[μ]
πα[ρα]γ[ε]νομ[έ]να ἐν τὰμ πόλιν πλείονας ἐ[πι]δείξεις
ἐποιή[σ]ατο τῶν ἰδίωμ ποιημάτων, ὃ ἐν οἷς περὶ τε τοῦ
ἔθνεο[ς] τῶν Αἰτωλῶ[μ καὶ τ]ῶμ προγόνω[ν] τοῦ δάμου ἀξίως
ἐπεμνάσθη, με[τὰ] πάσας προθυμ[ίας] τὰν ἀπόδεξιμ
ποιουμένα, ὃ ἐ[ἴ]μ[ε]ν αὐτὰμ πρό[ξενον] τᾶς πόλιος καὶ
εὐεργέτιν, δεδόσθαι δ' αὐτᾶ[ι κ]αὶ πολιτείαν καὶ γᾶς κα[ὶ οἰκίας]
ἔγκτησιν καὶ ἐπ[ι]νομίαν καὶ ἀσυλίαν καὶ ἀσφάλειαν κατὰ γᾶν
καὶ κατὰ θ[άλασσαν] πολέμου καὶ εἰρά[νας καὶ] α[ὐ]τᾶι καὶ
ἐκγόνοις αὐτᾶς καὶ χρ[ή]μασιν ἐν τὸν ἅπ[αντα] χρόνον καὶ ὅσα τοῖς
ἄλλοις προξένοις καὶ εὐεργέταις δίδοται πάντα· ὃ ὑ[παρ]-
χέτω δὲ καὶ Ὁ ...νει τῶι ἀδελφεῶι αὐτᾶς καὶ ἐκγόνοις αὐτοῦ
προξενί [α] πολιτεία [ἀσυλί(?)]α.

Αγαθή τύχη. Ο λαός της Λαμίας αποφάσισε: Επειδή η Αριστοδάμα, θυγατέρα του Αμύντα από τη Σμύρνη της Ιωνίας, επική ποιήτρια, ήλθε στην πόλη και ανέγνωσε αρκετές φορές τα ποιήματά της, στα οποία με αρμόζοντα τρόπο έκανε μνεΐα του αιτωλικού έθνους και των προγόνων της πόλεως (ενν. της Λαμίας), δείχνοντας ζήλο στην απαγγελία της, να ονομαστεί πρόξενος της πόλης και ευεργέτισσα, να της δοθούν πολιτικά δικαιώματα, δικαίωμα απόκτησης γης και οικίας και δικαιώματα βοσκής' ακόμη να της παραχωρηθεί το δικαίωμα της ασυλίας, και να παρέχονται σε αυτή και τα παιδιά της και στην ιδιοκτησία της ασφάλεια παντοτινή σε ξηρά και θάλασσα, καθώς και όλες οι άλλες παροχές που δίνονται στους υπόλοιπους πρόξενους και ευεργέτες. Και να έχουν προξενία, πολιτεία και ασυλία (?) ο αδελφός της και οι απόγονοί του.

ΓΙΟΡΤΕΣ ΚΑΙ ΑΓΩΝΕΣ

Αύξηση του αριθμού των γιορτών

Γιορτές οργανώνουν οι νεοϊδρυμένες πόλεις προσπαθώντας να συγκροτήσουν την ταυτότητά τους και την αποδοχή του από τις άλλες πόλεις.

Γιορτές οργανώνουν οι βασιλείς για να ενισχύσουν το κύρος τους και να ικανοποιήσουν τους υπηκόους τους.

Οι παλαιές πόλεις οργανώνουν νέες γιορτές, πολλές από τις οποίες προς τιμήν των ηγεμόνων (βασιλέων, Ρωμαίων)

Πόλεις στις οποίες γιορτάζονταν τα Ρωμαία (γιορτή προς τιμήν της Θεάς Ρώμης κι του δήμου των Ρωμαίων) στην ελληνική Ανατολή

- Αθήνα *IG II² 1006, 1918, 1938*
- Δήλος *I.Delos 1950, 2596*
- Ωρωπός (Αμφιαράεια-Ρωμαία) *I.Oropos 525*
- Θεσπιές (Καισάρεια Ερωτίδεια Ρωμαία) *I.Thesp 374*
- Χαλκίς *IG VII 48; IDelos 1957*
- Θήβα *SEG 54, 516*
- Ρόδος *IG XII 1, 730; Maiuri, NSER 18, 34*
- Κως *Segre, Iscr. di Cos EV 203*
- Έφεσος *OGIS 437; TAM V 2, 1005*
- Σμύρνη *FD III 1, 550*
- Πέργαμος *Segre, Iscr. di Cos EV 218*
- Μίλητος *IG XII 6, 1, 411*
- Μαγνησία *I.Magnesia 88e*
- Κίβυρα *Syll.³ 1064*

Επιγραφή τιμητική
για Αθηναίο
παλαιστή, όπου
απαριθμούνται
οι νίκες του

I.Delos 1957
150-130 π.Χ.

Μηνόδωρον Γναίου Ἀθηναῖον, νικήσαντα τὴν περίοδον καὶ τοὺς ἄλλους
ἱεροὺς ἀγῶνας, Δημήτριος Ἀπολλοδότου Ἀντιοχεύς, Ἀπόλλωνι.

Ἐλευσίνια ἄνδρας παγκράτιον, **[Πανα]θήναια** ἄνδρας παγκράτιον,
Ὀλύμπια [ἄνδρας] [πάλην], **Σωτήρια** ἄνδρας παγκράτιον, — — — —
ἄνδρας παγκράτιον, **Νέμεα** ἄνδρας πάλην, **Ἐ[λε]υσίνια** ἀγενεῖους πάλην,
Νέμεα [ἄνδ]ρας παγκράτιον, **Ἐλευσίνια** ἄνδρας πάλην. **Νέμεα** ἀγενεῖους
πάλην, **Ἡράκλεια τὰ ἐν Θήβαις** ἄνδρας παγκράτιον, **Παναθήναια** ἄνδρας
παγκράτιον, **Δήλια** τὰ ἐν Δήλῳ ἄνδρας πάλην, **Ῥωμαῖα τὰ ἐν Χαλκίδι**
ἄνδρας παγκράτιον, **Ἡραῖα τὰ ἐν Ἄργει** ἄνδρας πάλην, **Λύκαια** ἄνδρας
παγκράτιον, **Ἡράκλεια τὰ ἐν Θήβαις** ἄνδρας παγκράτιον, **Σωτήρια τὰ ἐν**
Δελφοῖς ἄνδρας πάλην, **Ῥωμαῖα τὰ ἐν Χαλκίδι** ἄνδρας πάλην, **Ἡραῖα τὰ**
ἐν Ἄργει ἄνδρας παγκράτιον, **Ἡράκλεια τὰ ἐν Θήβαις** ἄνδρας
παγκράτιον, **Ὀλύμπια** ἄνδρας παγκράτιον, **Ἡράκλεια τὰ ἐν Θήβαις**
ἄνδρας πάλην, **Σωτήρια τὰ ἐν Δελφοῖς** ἄνδρας παγκράτιον, **Νᾶα τὰ ἐν**
Δωδώνη ἄνδρας πάλην, **Τροφώνια τὰ ἐν Λεβαδείᾳ** ἄνδρας πάλην,
Νυμφαῖα τ[ὰ] ἐν Ἀπολλω[νίᾳ] ἄνδρας παγκράτιον, **Νᾶα τὰ ἐν Δωδώνη**
ἄνδρας παγκράτιον, **Τροφώνια τὰ ἐν Λεβαδείᾳ** ἄνδρας παγκράτιον,
Ἡράκλεια τὰ ἐν Θήβαις ἄνδρας παγκράτιον, **Νυμφαῖα** ἄνδρας πάλην,
Ἡράκλεια τὰ ἐν Θήβαις ἄνδρας πάλην, ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων, ὁ δῆμος ὁ
Ῥοδίων τῷ ξενίῳ, ὁ δῆμος ὁ Θηβαίων τῶν ἐν Βοιωτίᾳ, βασιλεὺ[ς]
Ἀριαράθης.

*Κατάλογος νικητών στον μουσικό
και θεατρικό αγώνα στα
Αμφιαράεια-Ρωμαία του Ωρωπού*

*I. Oropos 525
περ. 80-50 π.Χ.*

ἄρχοντας Φιλιστίδου, ἱερέως δὲ τοῦ Ἀμφια-
ράου Ἑρμαιώνδου, ἀγωνοθετοῦντος τὰ Ἀμφι[α]-
ρᾶα καὶ Ρω[ι]μαῖα Εὐβιότου τοῦ Δημογέν[ου],
οἶδε ἐνίκων·

5 σαλπικτῆς
Νικάνωρ Διονυσίου **Ταρσεύς**

κῆρυξ
Ἵωρος Ἵωρον **Χαλκιδεύς**

ἐγκώμιον καταλογάδην
10 Δημογένης Εὐβιότου **Ἠρώπιος**

ἐγκώμιον ἐπικόν
Κράτερος Ἀντιπάτρου **Ἀμφιπολίτης**
ράψωδός

Θεοφάνης Σωκράτου **Θηβαῖος**
15 ποιητῆς ἐπῶν

Ἀπολλώνιος Ἀγνάρχου τοῦ Βοιήθου **Μαλλώτης**
αὐλητῆς

Διονύσιχος Ἐπικλέους **Θηβαῖος**
κιθαριστῆς

20 Ζεῦξις Δημητρίου **Τραλλιανός**
κιθαρωιδός

Ἡρακλείδης Ἀντιπάτρου **Ταρσεύς**
ποιητῆς σατύρων

Φιλοξενίδης Φιλίππου **Ἠρώπιος**
25 τραγωιδίας παλαιᾶς ὑποκριτῆς

.....

ΣΩΜΑΤΕΙΑ

Ιδρύεται μεγάλος αριθμός σωματείων

- Σωματεία θρησκευτικά
- Σωματεία επαγγελματικά
- Σωματεία ανθρώπων κοινής προέλευσης

Το σωματείο των εμπόρων, ιδιοκτητών πλοίων και εισαγωγέων από
τη Βηρυτό που λατρεύουν τον Ποσειδώνα στήνει άγαλμα στη θεά
Ρώμη

Δήλος, *I.Delos* 1779, μέσα 2^{ου} αι. π.Χ.

τὸ κοινὸν Βηρυτίων
Ποσειδωνιαστῶν ἐμπόρων
καὶ ναυκλή-
ρων καὶ ἐγδοχέων·
Ρώμης· ἀρχιθιασιτεύοντος
Διονυσίου τοῦ Σωσιπάρχου.

Ο χώρος που αποτελεί την έδρα του σωματείου στη Δήλο

Τα σωματεία Διονυσιακῶν τεχνιτῶν τῆς ελληνιστικῆς περιόδου. Πρόκειται για επαγγελματίες τῆς μουσικῆς καὶ τοῦ θεάτρου ποὺ βρίσκονται ὑπὸ τὴν προστασία τοῦ Διόνυσου

- Σύνοδος τῶν ἐν Ἀθήναις περὶ τὸν Διόνυσον τεχνιτῶν
- Κοινὸν τῶν περὶ τὸν Διόνυσον τεχνιτῶν τῶν εἰς Ἴσθμὸν καὶ Νεμέαν
- Κοινὸν τῶν περὶ τὸν Διόνυσον τεχνιτῶν τῶν ἐπ' Ἰωνίας καὶ Ἐλλησπόντου (καὶ περὶ τὸν Καθηγεμόνα Διόνυσον)
- Οἱ περὶ τὸν Διόνυσον καὶ Θεοὺς Ἀδελφοὺς τεχνῖται (Αἴγυπτος)
- Τὸ κοινὸν τῶν ἐν τῷ κατὰ Κύπρον γραμματεῖω περὶ τὸν Διόνυσον τεχνιτῶν

Νέα θρησκευτικά φαινόμενα

- Αμφισβήτηση παραδοσιακών θεών.
- Βασιλική και δυναστική λατρεία.
- Έμφαση σε θεότητες που εξασφαλίζουν σωτηρία (θεοί σωστήρες)
- Αναζήτηση της άμεσης επαφή με το θείο: μυστήρια, οράματα, ενύπνια, προστάγματα, προσκυνήματα (αναθέσεις καθ' όραμα, κατ' όναρ, κατά πρόσταγμα)
- Διάδοση ανατολικών λατρειών.

Ὑμνος που ἔψαλλαν οἱ Ἀθηναῖοι στον Δημήτριο
Πολιορκητὴ, 294/291 π.Χ., Ἀθήναιος VI 253e

ὦ τοῦ κρατίστου παῖ Ποδειδῶνος θεοῦ,
Χαῖρε, κάφροδίτης
ἄλλοι μὲν ἢ **μακρὰν** γὰρ ἀπέχουσιν θεοὶ
ἢ οὐκ ἔχουσιν **ῶτα**
ἢ **οὐκ εἰσὶν** ἢ **οὐ προσέχουσιν** ἡμῖν οὐδὲ ἔν,
σὲ δὲ **παρόνθ'** ὀρῶμεν,
οὐ ξύλινον οὐδὲ λίθινον, ἀλλ' **ἀληθινόν,**
εὐχόμεθα δὴ σοι.

Ω γιε του δυνατού θεού Ποσειδώνα και της Αφροδίτης,
χαίρει! Οι άλλοι θεοί ή βρίσκονται μακριά ή δεν έχουν
αυτιά ή δεν υπάρχουν ή διόλου δεν μας προσέχουν,
ενώ εσένα σε βλέπουμε εδώ, όχι ξύλινο ούτε λίθινο,
αλλά αληθινό. Σε σένα προσευχόμαστε.

Πρώτα πρώτα, πολυαγάπητε, ειρήνη κάνε·
διότι συ είσαι ο κυρίαρχος.

Ελληνικές θεότητες ιδιαίτερα αγαπητές κατά την ελληνιστική εποχή

- Διόνυσος
- Ασκληπιός – Αμφιάραος
- Ζευσ Σωτήρ, Άρτεμις Σώτειρα κ.ά.
- Θεοί επήκοοι
- Τύχη

Ανάθεση του Αρχίνου στον Αμφιάραο μετά από ίαση
Ανάγλυφο από τον Ωρωπό, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, 4ος αι. π.Χ.

Ανάθεση στρατιωτών στην Ίκαρο (νησί στον Περσικό κόλπο)
I.Estremo Oriente 416, 4^{ος}/3^{ος} αι. π.Χ.

Σωτέλ[ης]

Ἀθηναῖο[ς]

καὶ οἱ στρα[τιῶται]

Δὶ Σωτήρι,

5 Ποσειδῶνι,

Ἀρτέμιδι

Σωτείραι.

I.Delos 2412
Δήλος

Ἑρμίας
Μητροδώ-
ρου Διὶ
καθ' ὄρα-
5 μα.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΕΣ ΘΕΟΤΗΤΕΣ

Ίσις - Όσιρις – Ωρος (αιγυπτιακή προέλευση)

Αρποκράτης (αιγυπτιακή προέλευση)

Μεγάλη Μητέρα - Κυβέλη – Άττις (μικρασιατική φρυγική προέλευση)

Άγδιστις (μικρασιατική φρυγική προέλευση)

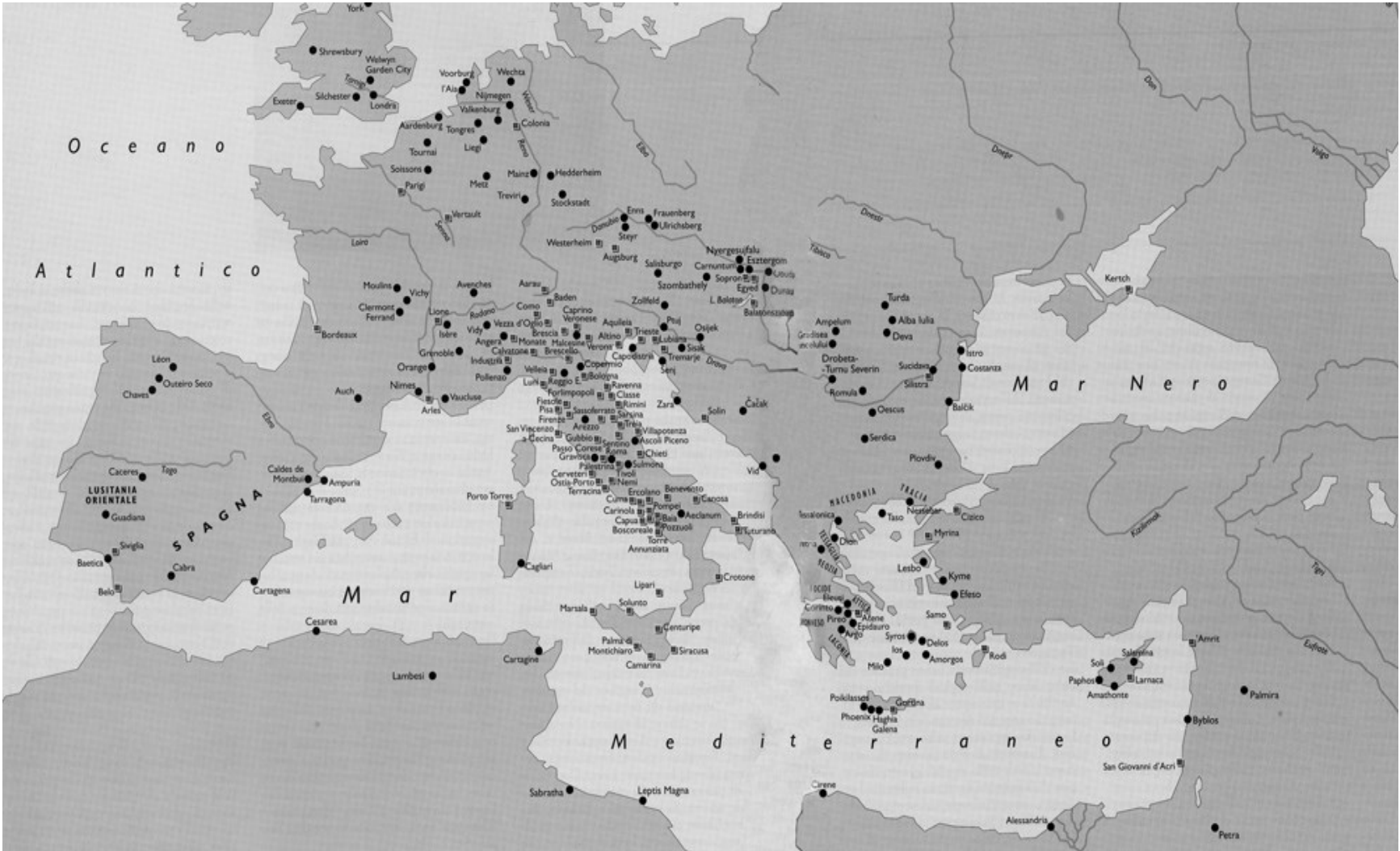
Μίθρας (περσική προέλευση)

Νέα υβριδική ελληνο-αιγυπτιακή θεότητα

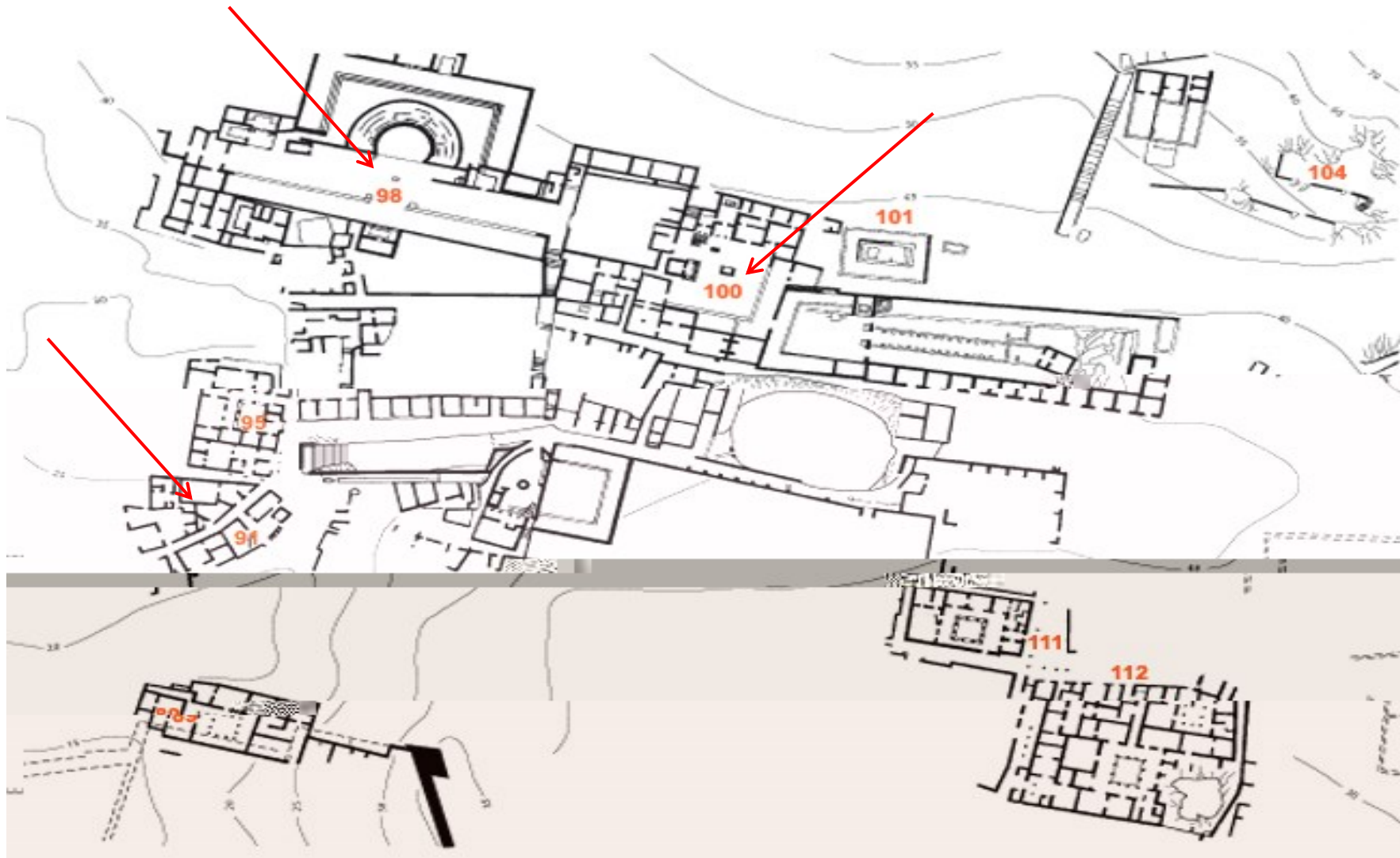
Ο Σάραπης

Η νέος θεός και η λατρεία του
δημιουργούνται από τον Πτολεμαίο Α΄

ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΤΟΥ ΣΑΡΑΠΙΔΟΣ

ΤΡΙΑ ΣΑΡΑΠΕΙΑ ΣΤΗ ΔΗΛΟ

Η αρεταλογία του Σαράπιδος στη Δήλο
IG XI 4, 1299 = RICIS 202/0101 = SEG 24,1158

